

Tilburg University

Algemene conclusie

Fijnaut, C.J.C.F.

Published in:

Preventie van jeugdcriminaliteit in een grote stad

Publication date:

1995

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Fijnaut, C. J. C. F. (1995). Algemene conclusie. In E. Rood-Pijpers, B. Rovers, F. van Gemert, & C. J. C. F. Fijnaut (Eds.), *Preventie van jeugdcriminaliteit in een grote stad* (pp. 387-390). (SI-EUR-reeks; No. 5). Gouda Quint.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

HOOFDSTUK IX

Cyrille Fijnaut

Algemene conclusie

In deze studie is gezocht naar een antwoord op de vraag: wat mag er, mede in het licht van de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek naar zowel de omvang en spreiding van (jeugd-)criminaliteit in stedelijke gebieden als naar de doeltreffendheid van overheidsingrijpen om de ontwikkeling van deze criminaliteit in te perken, worden verwacht van de beleidsinspanningen die de gemeente Rotterdam zich getroost om langs preventieve weg de (jeugd-)criminaliteit in de wijken Afrikaanderwijk, Bloemhof en Hillesluis terug te dringen? Het spreekt voor zich dat een dergelijke gecompliceerde vraag niet eenvoudig valt te beantwoorden, niet in het laatst omdat het relevante wetenschappelijk onderzoek lang niet de zekerheden biedt die nodig zijn voor een min of meer sluitend antwoord op deze vraag. Noodgedwongen moet dus genoeg worden genomen met een minder pretentieuze beantwoording ervan.

In hoofdstuk VI werd aangetoond dat de actuele criminaliteitssituatie in de betrokken wijken –gelet op de algehele toestand in de stad– niet als dramatisch mag worden gekenschetst. Ook al wijkt deze situatie op een aantal punten weliswaar af van het stedelijk gemiddelde, met name in de Afrikaanderwijk, in het algemeen zijn de verschillen niet groot. Hierbij sluit in zekere zin de bevinding uit hoofdstuk VII aan dat er in het desbetreffende deel van de stad vooralsnog geen sprake blijkt te zijn van bevorming in de kring van Marokkaanse jongeren, wat natuurlijk niet wil zeggen dat een deel van deze jongeren zich niet schuldig maakt aan het plegen van allerlei delicten. Wie in het licht van de algemene theorievorming betreffende de criminaliteit in stedelijke gebieden de criminaliteitsverschijnselen in Afrikaanderwijk, Bloemhof en Hillesluis wil verklaren, komt tot de conclusie dat ook hier de bekende factoren een belangrijke rol spelen. Deze drie wijken, maar het bijzonder Afrikaanderwijk, worden geken-

merkt door een zwakke sociaal-economische status, een grote heterogeniteit van de bevolking en een hoge mobiliteit van de bewoners, met als gevolg dat op buurtniveau de sociale cohesie zeer gering is. Dit gebrek aan cohesie kenmerkt overigens ook de verhouding tussen de Marokkaanse jongeren, die in het kader van het onderhavige onderzoek worden geobserveerd. In bepaalde omstandigheden lijken zij wel een hechte groep te vormen, maar in wezen gaat het bovenal om een verzameling van eenlingen. Deze bevinding mag ten dele zeker worden toegeschreven aan de werking van de eerder genoemde algemene criminaliteitsbevorderende factoren in de wijken waarin zij leven, ten dele houdt zij echter ook verband met de eigen structuur en cultuur van de Marokkaanse gemeenschap in Rotterdam-Zuid. Of beter gezegd: de specifieke mechanismen van sociale controle waarover deze gemeenschap traditioneel beschikt, werken slechter in de context van de wijken, waar in het algemeen de sociale cohesie als gevolg van belangrijke economische en demografische ontwikkelingen grotendeels verloren is gegaan en die afwijken van de sociale omgeving in het land van herkomst.

Het moge duidelijk zijn dat uit deze verklaring voor de criminaliteitsverschijnselen in Afrikaanderwijk, Bloemhof en Hillesluis voortvloeit dat een snelle en drastische reductie van deze verschijnselen alleen mogelijk is wanneer de overheid diep ingrijpt in de economische, demografische en culturele ontwikkelingen in deze wijken. Alleen dan kan zij op een beslissende manier de factoren buiten werking stellen, welke voor hun criminaliteitssituatie verantwoordelijk moeten worden gehouden. Een dergelijk ingrijpen gaat echter niet alleen de macht van de overheid (in Rotterdam of elders) te boven maar past ook in het geheel niet bij de democratische en kapitalistische rechtsstaat, waarin wij leven. Bij deze staat past – ook op het onderhavige terrein – een minder, veel minder, radicaal concept van een ‘maakbare’ samenleving. Zij verdraagt zich enkel met *piece meal engineering*. Maar binnen deze fundamentele randvoorwaarde komt het er natuurlijk wel op aan om toch zoveel mogelijk een beleid te voeren dat stukje bij beetje op verbetering van de criminaliteitssituatie is gericht, of toch in elk geval een verdere verslechtering ervan poogt tegen te gaan.

De stad Rotterdam getroost zich zowel in het kader van het jeugdbeleid als in het kader van de sociale vernieuwing grote inspanningen om de maatschappelijke achterstand in Afrikaanderwijk, Bloemhof en Hillesluis, of althans haar sociale en economische gevolgen, waaronder criminaliteit en subjectieve onveiligheid, te beperken. Wanneer het beleid dat wordt gevoerd, direct wordt gerelateerd aan de factoren die in het bijzonder de criminaliteitsverschijnselen in deze wijken veroorzaken, dan dringt zich de

vaststelling op dat dit inderdaad niet ècht raakt aan een aantal van deze factoren, met name de lage sociaal-economische positie, de hoge mobiliteit en de grote heterogeniteit van hun bevolking. De reden hiervan is niet ver te zoeken. Zoals al werd aangegeven gaat hun manipulatie de macht van de overheid in een samenleving als de onze te boven. Waar het beleid vooral op is gericht, is het inperken van de negatieve uitwerking die de genoemde factoren hebben op 'mens en maatschappij' in de genoemde wijken. Enerzijds wordt immers langs allerlei wegen geprobeerd om enige sociale cohesie tussen bewoners en bewonersgroepen te bewerkstelligen. Anderzijds worden er heel wat maatregelen getroffen om hun arbeidssituatie, hun gezondheidstoestand en hun onderwijsniveau op een zeker peil te handhaven. Daarenboven gaat er veel aandacht uit naar verbetering van het beheer van de buitenruimte in de betrokken wijken. Ook al mogen van al deze beleidsinspanningen geen wonderen worden verwacht, zij zullen, wanneer ze met kracht worden volgehouden, op de langere termijn, zeker wel een positieve invloed uitoefenen op de (objectieve en subjectieve) veiligheidssituatie. Hoe groot deze invloed is, valt, ook bij gebrek aan adequaat wetenschappelijk onderzoek daar naar, met geen mogelijkheid te voorspellen.

Niettemin is het zinvol om, zoals aan het slot van het vorige hoofdstuk werd gedaan, te bezien op welke punten het gevoerde beleid zou kunnen worden aangescherpt of bijgesteld.

Op de eerste plaats verdient het aanbeveling dat wordt nagegaan of het niet mogelijk is om via woningbouw- en huisvestingsbeleid een – in sociaal-economisch opzicht – grotere sociale differentiatie in de onderhavige wijken tot stand te brengen. Als dit zou gebeuren, zou immers niet alleen de mobiliteit van hun bewoners waarschijnlijk afnemen, maar zou er ook de sociale cohesie vermoedelijk toenemen, vooral omdat er dan wellicht weer meer mensen komen wonen die spilfuncties in het plaatselijke sociale leven kunnen en willen vervullen. Parallel hieraan zou er meer werk moeten worden gemaakt van de ontwikkeling van organisatorische kaders waarbinnen bewonersgroepen – ook van verschillende etnische herkomst – kunnen samenwerken met het oog op een beter wijkbeheer, zowel in de sfeer van de inrichting van de fysieke ruimte als in de sfeer van de alledaagse sociale contacten. Bij dit alles moet wel worden aangetekend dat pogingen als deze om de achterstand van de betrokken wijken enigermate weg te werken, kunnen worden gedwarsboomd door de realisering van de 'Kop van Zuid'. De uitvoering van dit prestigieuze project kan immers leiden tot een zekere gettovorming in de omliggende wijken. Om te voorkomen dat dit gebeurt, moet de ontwikkeling van de 'Kop van Zuid' tot in

deze wijken worden doorgetrokken, juist ook via herziening van het woningbouw- en huisvestingsbeleid.

De aanscherping van het beleid dat is gericht op het vergroten van de leefbaarheid van de wijken als zodanig dient – op de tweede plaats – te worden gecompleteerd met een versterking van het beleid inzake de opvang en ondersteuning van jongeren en gezinnen. Aan de ene kant gaat het hierbij vooral om de aanpassing en afstemming van de directe hulpverlening (door allerlei instanties) aan probleemjongeren en de gezinnen waartoe zij behoren: die moet laagdrempeliger, meer zichtbaar en ook meer outreachend worden. Aan de andere kant zouden de lagere en middelbare scholen meer mogelijkheden moeten krijgen om niet alleen zelf meer werk te maken van de begeleiding van probleemkinderen maar ook om de ouders van hun leerlingen meer te betrekken bij wat er op school met hun kinderen gebeurt. Zodoende kunnen mogelijke problemen vroegtijdig worden gesignaleerd en, zonodig, worden aangepakt.

Op de derde plaats zouden een aantal criminaliteitsproblemen in de onderhavige wijken zo concreet mogelijk moeten worden geanalyseerd naar hun aard, omvang en achtergrond. De inzichten die hieruit resulteren moeten vervolgens worden omgezet in specifieke projecten waarvan de uitvoering – afhankelijk van het probleem – telkens wordt toevertrouwd aan het meest geëigende samenstel van instellingen en organisaties, niet in het laatst die van de bewoners zelf.

Tenslotte is het haast overbodig op te merken dat het effect van de voorgestelde maatregelen op de onveiligheid in Afrikaanderwijk, Bloemhof en Hillesluis groter zal zijn naarmate zij meer binnen eenzelfde beleidskader worden genomen. De opstelling van zulk een kader vormt dan ook de uitdaging waarvoor het gemeentelijk én deelgemeentelijk bestuur van Rotterdam momenteel staat.